

Materiały z posiedzenia Rady Konsultacyjno - Programowej Stowarzyszenia POKOLENIA

Dnia 16 września b.r. odbyło się kolejne posiedzenie Rady Konsultacyjno-Krajowej Stowarzyszenia POKOLENIA. W obradach, które prowadził jej przewodniczący B. Waligórski, uczestniczył J. Jaskiernia – przewodniczący Zarządu Krajowego Stowarzyszenia. Gościem specjalnym był prof. Andrzej Karpiński, który wygłosił wykład dotyczący strategii gospodarczej dla Polski.

Podkreślał w nim m.in. negatywne skutki kryzysu światowego, wzrastające nierówności społeczne, które tworzą przesłanki do sytuacji kryzysowej w Polsce w ciągu najbliższych 5-10 lat. Kończy się cierpliwość społeczna i akceptacja dla dokonywanych zmian – nacisku na wzrost wydajności pracy przy niskich płacach.

Konieczne jest więc pobudzenie popytu na rynku krajowym, zaspakajanego przez producentów krajowych oraz zapewnienie priorytetu dla dochodów niskich i średnich, przy ograniczeniu przywilejów dla dochodów najwyższych.

Nasze szanse prof. A. Karpiński widzi m.in. w rozwoju konsumpcji masowej, wykorzystaniu poindustrialnych terenów uzbrojonych, rozwoju przemysłu ekologicznego, transportu publicznego oraz powszechnego budownictwa mieszkaniowego - w tym czynszowego.

Podkreślił konieczność zahamowania procesu deindustrializacji i potrzebę nowoczesnej reindustrializacji, W szczególności w Polsce mamy nadmierny stopień penetracji importu oraz niedorozwój przemysłu wysokiej techniki. Czeka nas proces koncentracji przemysłu i przewyższenie obecnego jego uwstecznienia.

Syntetyczna koncepcja strategii gospodarczej prof. A. Karpińskiego została przedstawiona w załączonym materiale - „Busola dla Polski”. Ten sposób formułowania strategii gospodarczej dla Polski może stanowić inspirację dla ogniw Stowarzyszenia w konkretyzowaniu ich aktywności na wybranych obszarach życia społeczno - gospodarczego.

W drugiej części posiedzenia Rady dyskutowano nad propozycjami przewodniczącego B. Waligórskiego - dotyczącymi głównych inicjatyw Stowarzyszenia i zadań Rady.

Podkreślono w nich, że głównym zadaniem Rady Konsultacyjno – Programowej Stowarzyszenia POKOLENIA jest podejmowanie inicjatyw i działań wspierających Stowarzyszenie w realizacji jego statutowych celów.

Działalność Rady wyrażać się będzie w formułowaniu propozycji inicjatyw programowych, które mogą w istotny sposób poszerzyć wpływ ogniw naszego ruchu na podejmowanie i rozwiązywanie problemów z zakresu polityki społecznej, popularyzowania historii najnowszej i innych spraw istotnych dla różnych grup społecznych.

Celem Rady jest także – poprzez swoje działania o charakterze programowo-organizacyjnym – poszerzenie bazy aktywnego podejmującego inicjatywy Stowarzyszenia, preferującego ruch dobrej, lewicowej zmiany społecznej.

Mając na uwadze powyższe, celowym będzie zwrócenie uwagi Rady na dwa zasadnicze obszary aktywności Stowarzyszenia i wokół tych inicjatyw skoncentrować program jej prac.

1. Niekwestionowany jest dorobek Stowarzyszenia w dokumentowaniu i upowszechnianiu wiedzy o Polsce Ludowej, w szczególności – przeciwdziałaniu zakłamywaniu historii i faktycznego ukazywania dorobku społeczeństwa w tamtych czasach. Inicjatywy te wymagają kontynuacji i istotnego wsparcia ze strony Rady.

Celowym jest jednak połączenie rezultatów tych badań i historycznej oceny ówczesnych dokonań z oceną i potrzebami współczesności, które wymagają naszej politycznej i społecznej interwencji. W szczególności dotyczy to np. ograniczenia nierówności społecznych, poprawy warunków pracy i płacy, systemu emerytalnego, dostępności – zwłaszcza dla młodych - do budownictwa mieszkaniowego. Niezbędne jest opracowanie listy problemów społecznych, wokół których Stowarzyszenie rozwieje ofensywę społeczno – polityczną, m.in. za pośrednictwem konferencji naukowych, publicznych debat i społecznych interwencji.

Najważniejszym problemem dla nas jest spojrzenie w przyszłość i przyjęcie takiego konsekwentnego, lewicowego zwrotu programowego, który wzmocni funkcje Stowarzyszenia jako rzecznika interesu pokoleń. Niezbędnym będzie publiczne wyrażanie swojego stanowiska w ważnych sprawach społecznych i przekazywanie poglądów w środkach publicznego przekazu, w parlamencie i partiach politycznych. W szczególności ważnym zadaniem Stowarzyszenia powinno być rzecznictwo interesów młodzieży i ludzi pracy najmniejszej, do których przede wszystkim powinniśmy się odwoływać.

2. Stowarzyszenie POKOLENIA ma ogromne zdolności konsolidacyjne i warunki do spełnienia istotnej roli w odbudowie lewicowego ruchu społecznego. Pozyskiwanie do współpracy wszelkich postępowych i demokratycznych organizacji, wspólne podejmowanie inicjatyw programowych w konkretnych sprawach społecznych – to realna szansa dla spełnienia celów programowych Stowarzyszenia. Konsolidacja rozproszonej bazy społecznej poprzez wspólne spotkania i debaty w ważnych sprawach dla różnych środowisk społecznych jest bardzo potrzebna i realna. Jest to szansa na pozyskanie do nowej wspólnoty społecznej licznych organizacji kulturalnych, oświatowych i stowarzyszeń.

Istotnym jest więc zaproponowanie konkretnych spraw i tematów w sygnalizowanych obszarach aktywności Stowarzyszenia, które w aktualnej sytuacji są szczególnie ważne. Konieczne jest też wskazanie ewentualnych partnerów dla sugerowanych inicjatyw, w tym także – proponowanych środków dla ich realizacji. Celowym także będzie wskazanie na inicjatywy własne, które Rada podejmie na rzecz realizacji założonego programu.

W dyskusji wskazywano m.in. na potrzebę szerszej aktywności w zakresie:

- rzecznictwa interesu pokoleń i zajmowania stanowiska w różnorodnych kwestiach polityki społecznej
- konsolidacji rozproszonych ruchów społecznych i politycznych
- pogłębiania wiedzy o przeżyciach okresu transformacji
- ważności wspomnień, pamiętników – jako dokumentu czasu
- poszukiwania efektywnych dróg dotarcia z ideami Stowarzyszenia do młodzieży
- budowania samorządności, poszukiwania nowych sposobów utrwalania i poszerzania więzi koleżeńskich, np. tworzenia klubów przyjaciół
- rozważenia sprawy apelu do środowisk naukowych o podjęcie badań - nad historią ruchu młodzieżowego w świetle dokumentów, relacji ludzi, analiz procesów społeczno- kulturalnych XX w.

W dyskusji głos zabierali : J. Jaskiernia, B. Waligórski, Z. Kurowski, R. Adamczyk, W. Weitz. Przyjęto, że sporządzony zostanie rejestr konkretnych inicjatyw Rady, wraz z harmonogramem ich realizacji.

Załącznik

Busola dla Polski

W panującym obecnie w naszym kraju ustroju obywatele żyją głównie dniem dzisiejszym. A system polityczny im sekunduje. O celach, kierunkach, mechanizmach oraz potencjalnych beneficjentach hipotetycznego rozwoju milczą w zasadzie konstytucyjne władze, partie polityczne, mass-media. Milczeli kandydaci na prezydenta, milczą także kandydaci na posłów i senatorów - strategia niczym, taktyka wszystkim. Nawet kwestie wagi najcięższej (jak oczekiwany stopień integracji UE, członkostwo w strefie euro czy imigracja w kontekście równowagi demograficznej) dyskutowane i rozstrzygane są w oparciu o argumenty chwili bieżącej, interesy krótkoterminowe i krótkowzroczne.

Rząd dysponuje opracowaniami różnego rodzaju, które stały się polem kompromisów resortowych, ale nigdy nie zostały poddane refleksji partii politycznych i publicznej dyskusji. Nie ma zresztą organu rządowego, który by jednoznacznie identyfikował się z autorstwem tych strategii, inicjował debaty i je prowadził.

PAN-owski Komitet Prognoz "Polska 2000 Plus jest słabo słyszalny, milczą instytucje i placówki naukowe, nie licząc recydywy liberalnej zadyszki. Jakiś powiew świeżego myślenia przyniósł raport KIG "Reforma kulturowa 2020- 2030 – 2040. Sukces wymaga zmian". Na tym ciemnym niebie błyszczą, chyba po raz pierwszy od czasu ostrzeżeń prof. Tadeusza Kowalika, książka (studium – jak ją nazywa Autor) prof. Andrzeja Karpińskiego "Kontynuować czy zmienić. O strategii gospodarczej dla Polski (spojrzenie eksperta)". Tytuł skromny, bo to całościowa strategia gospodarcza i ustrojowa, zawierająca diagnozę stanu wyjściowego, ekspercką propozycję strategii dla Polski oraz ukierunkowane rozważania o relacjach Polska – świat (polityka w stosunku do kapitału zagranicznego, przyszłość Polski w UE, globalizacja gospodarki światowej a rozwój Polski).

Oto - cytowane z niej - **"Podsumowanie najważniejszych wniosków dla decydentów.**

- ***Narodowym zadaniem wszystkich Polaków jest dziś wprowadzenie naszego kraju w nową erę cywilizacji informacyjnej. Jest to dziś najważniejszy i najpilniejszy cel narodowy, tak jak w przeszłości były nim - w latach 50. ubiegłego stulecia uprzemysłowienie i urbanizacja Polski, - w latach 90. wejście Polski do Unii Europejskiej.***
- ***Wymaga to dziś rozwiązania dwóch problemów:***
  - ***zbudowania bazy materialnej społeczeństwa informacyjnego, jaką jest gospodarka oparta na wiedzy, a zwłaszcza przyspieszenia rozwoju przemysłów wysokiej techniki z jednej strony, a usług wiedzochłonnych dla biznesu z drugiej;***
  - ***likwidacji znacznego zasięgu ubóstwa, obejmującego 20% naszego społeczeństwa oraz zjawiska wykluczenia społecznego a więc niezdolności do***

funkcjonowania ludzi w warunkach cywilizacji informacyjnej.

- *Bez rozwiązania wymienionych dwóch problemów o strategicznym znaczeniu dla przyszłości zbudowanie społeczeństwa informacyjnego w naszym kraju nie byłoby możliwe.*

- *Rozwiązanie tych najważniejszych obecnie dla kraju problemów wymaga zdynamizowania rozwoju gospodarki i przyspieszenia w niej zmian strukturalnych. Dlatego zmiana struktury gospodarczej na rzecz jej modernizacji powinna być jednym z priorytetów najbliższego 20-lecia.*

- *W warunkach kryzysu globalnego na świecie, powodującego osłabienie popytu rynku światowego, główną szansą takiego przyspieszenia jest ożywienie popytu wewnętrznego.*

W dotychczasowym okresie transformacji wystąpił wyraźny prymat, częściowo wymuszony przez czynniki zewnętrzne, czyli korporacje zagraniczne, dla konsumpcji elitarnej, obejmującej dobra i usługi zakupywane z najwyższych dochodów i dostępne głównie dla ludzi najlepiej zarabiających. Przykładem jej mogą być przerosty rozwoju motoryzacji indywidualnej, turystyki zagranicznej, budownictwa mieszkaniowego deweloperskiego, handlu wielkopowierzchniowego (supermarkety) opartego głównie na towarach importowanych itp. Tego rodzaju struktura kieruje popyt na towary z zagranicy i powoduje zbyt duże uzależnienie od importu. W rezultacie na wzroście konsumpcji w Polsce w latach 1989-2014 więcej skorzystali eksporterzy na nasz rynek niż producenci krajowi. Jest to źródło stałego i nadmiernego wzrostu zadłużenia za granicą. Stanowi to potencjalne zagrożenie dla równowagi finansowej państwa, gdyż:

- *zmniejsza popyt na towary i usługi wytwarzane w kraju, co powoduje chroniczne niewykorzystywanie polskiej pracy i polskiego kapitału oraz naszych zasobów materialnych;*
- *wywołuje nadmierny odpływ za granicę popytu krajowego, który jest głównym czynnikiem napędowym, wręcz "królem" gospodarki rynkowej;*
- *powoduje skutek braku pracy nadmierny odpływ zasobów pracy za granicę w postaci masowej emigracji zarobkowej. W niepokojącym stopniu przekształca się ona w emigrację osiedleńczą, związaną z opuszczeniem kraju na stałe przez jednostki o najcenniejszych kwalifikacjach zawodowych dla wzrostu gospodarczego. W rezultacie po raz pierwszy po II wojnie światowej Polska stanęła w obliczu spadku liczby swojej ludności. W świetle prognoz w perspektywie 2050 roku może on wynieść 8 mln ludzi. Nie miałoby to precedensu w żadnym innym kraju Europy w tym okresie.*
- *Jedynym wyjściem z tej niekorzystnej sytuacji może być przyspieszenie wzrostu dochodów najniższych i średnich, obejmujących 80% całego społeczeństwa, które w największym stopniu generują popyt na towary i usługi wytwarzane w kraju.*
- *Główna idea strategii dla Polski do roku 2030 musi więc być zwiększenie*

popytu rynku krajowego w taki sposób, aby w maksymalnym stopniu skierować go na wyroby i usługi wytwarzane w kraju, a nie na import. Inaczej z efektów tego wzrostu popytu znowu najbardziej skorzystają eksporterzy na rynek polski, a nie producenci krajowi. Od tego zależy bowiem wykorzystanie polskiej pracy, polskiego kapitału i własnych zasobów materialnych. Pozwoliłoby to na przejście od dominacji konsumpcji elitarnej do prymatu konsumpcji masowej. Wszystko wskazuje bowiem na to, że ten kierunek działania stwarza największe szanse dla budowy cywilizacji informacyjnej w naszym kraju w najbliższym 20-leciu.

- *Wymaga to zasadniczej reorientacji polityki gospodarczej prowadzonej dotychczas w okresie 25-lecia transformacji i zmiany priorytetów, a zwłaszcza przejścia:*
  - *od wspierania konsumpcji elitarnej do wspierania konsumpcji masowej;*
  - *od prymatu motoryzacji indywidualnej do wspierania ogólnodostępnego budownictwa mieszkaniowego na wynajem;*
  - *od budownictwa deweloperskiego do budownictwa ogólnie dostępnego, zwłaszcza dla ludzi młodych;*
  - *od priorytetu dla wzrostu PKB do priorytetu dla przemian strukturalnych powodujących modernizację struktury gospodarki i kraju;*
  - *od ograniczonej zdolności państwa do sterowania rozwojem pod wpływem rosnącej siły kapitału zagranicznego do wzmocnienia pozycji państwa w tych działaniach, od których ten wpływ zależy;*
  - *od deindustrializacji do nowoczesnej reindustrializacji opartej na przemysłach nowoczesnej techniki;*
  - *od biernej obserwacji niekorzystnych dla nas procesów demograficznych do aktywnej pomocy państwa dla młodych małżeństw w ich funkcjach prokreacyjnych;*
  - *od biernego przeciwdziałania ekstremalnym zjawiskom pogodowym do budowy infrastruktury dla aktywnego wpływania na procesy ekologiczne;*
  - *od rozkładu państwa do odbudowy jego funkcji prorozwojowych;*
  - *od supremacji handlu wielkopowierzchniowego do handlu internetowego i drobnodetalicznego, lepiej wykorzystującego towary krajowe;*
  - *od dominacji funkcji nadzorczych państwa w stosunku do obywateli i biznesu do zastępowania tego nadzoru szerszym wykorzystaniem środków ekonomicznych kształtujących postawy ludzkie;*
  - *od osłabienia i zrywania więzi społecznych pomiędzy ludźmi do zwiększania zdolności ludzi do współdziałania w realizacji wspólnych celów oraz odbudowy zaufania do państwa i instytucji społecznych.*

Reasumując, niniejsza strategia powinna doprowadzić do zahamowania nadmiernego odpływu najcenniejszych zasobów kapitału ludzkiego za granicę poprzez stworzenie atrakcyjnych dla młodzieży możliwości pracy w najnowocześniejszych sektorach gospodarki.

- *Obecny kryzys światowy obok wielu bolesnych reperkusji dla naszej gospodarki stwarza również pewne historyczne szanse dla Polski. Pozwala bowiem na:*

- *uzyskanie szybszego postępu w zmniejszaniu naszych opóźnień niż w warunkach koniunktury na zachodzie, a tym samym zmniejszenie dystansu do tych krajów;*
- *skorygowanie wielu błędów popełnionych w okresie 25 lat transformacji;*
- *zwiększenie orientacji na przyszłość w rozwoju gospodarczym i społecznym Polski;*
- *zapewnienie odczuwalnego postępu w dostosowaniu naszego kraju do wyzwań przyszłości;*
- *wyprowadzenie Polski z peryferyjnej pozycji w gospodarce Europy i zmniejszenie półkolonialnej zależności w więziach z rynkiem światowym.*

Proponowana strategia może zapewnić największy postęp w tym kierunku, jeśli udałoby się ją zrealizować.

Głównymi hasłami oraz przesłaniami płynącymi z przeszłości do określenia istoty tej strategii powinny być:

- *więcej pracy polskiej w naszym rozwoju;*
- *więcej towarów polskich na rynku krajowym;*
- *więcej kapitału polskiego;*
- *lepsze wykorzystanie zasobów krajowych;*
- *szybsze likwidowanie nadmiernego zasięgu wykluczenia społecznego i biedy, bez czego nie można zbudować społeczeństwa informacyjnego, a tym samym przyszłej i nowoczesnej Polski.*

Od dokonania przełomu jakościowego pod tym względem zależeć będzie nasz sukces albo niepowodzenie w przyszłości.

Powszechnie znaną barierą reform gospodarczych jest skostnienie ustrojowe, brak przesłanek wystarczająco sprawnego czyli silnego państwa. Niezdolnego przy tym do pobudzania procesów rozwoju i modernizacji gospodarki. Pierwsze tezy profesora Andrzeja Karpińskiego współbrzmiają w tym zakresie z poglądami profesora Witolda Kieżuna, przedstawionymi w pracy " Patologia transformacji", Poltext, Warszawa 2012.

Dotyczy to konieczności:

"- stworzenia centrum strategicznego rządu,

- *likwidacji Senatu,*
- *zmniejszenia liczby resortów,*
- *likwidacji powiatów".*

a także:

- *"uproszczenie struktur administracyjnych poprzez ich spłaszczenie i uelastycznienie procedur;*
- *rozbudowa zaplecza naukowego i badawczego rządu oraz administracji centralnej i terenowej;*
- *rozszerzenie badań nad przyszłością i szersze wykorzystanie ich wyników w pracach rządu;*
- *wydłużenie perspektywy podejmowanych decyzji przez rząd i wzrost jego funkcji długookresowych kosztem krótkookresowych;*

- *wzrost roli aspektów problemowych i rzeczowych kosztem finansowych, co oczywiście nie wyklucza potrzeby dyscypliny i przezorności finansowej oraz budżetowej;*
- *zasadnicza zmiana jakości pracy organów wymiaru sprawiedliwości, zwłaszcza sądów i prokuratury.*

Za najważniejsze z tego punktu widzenia uważam:

- *wydłużenie kadencji Sejmu do pięciu-sześciu lat, a organów kontrolnych i studialnych do siedmiu-ośmiu lat, a więc na okres dłuższy od kadencji życia parlamentarnego;*
- *wyeliminowanie dublowania się struktur rządu w organizacji Kancelarii Prezydenta i rezygnację ze stanowisk ministerialnych w Kancelarii;*
- *zmniejszenie liczby resortów do sześciu-siedmiu, przy wzmocnieniu kompetencji ministrów;*
- *likwidację gabinetów składających się z doradców politycznych;*
- *zasadnicze zmniejszenie liczebności administracji centralnej o jedną czwartą, a nawet o jedną trzecią;*
- *utworzenie zintegrowanego urzędu wojewódzkiego o charakterze rządowo-samorządowym.*

Za szczególnie konieczną uważam budowę zaplecza badawczo-rozwojowego rządu, a w jego ramach utworzenie Centrum Strategicznego Rządu, opartego na profesjonalistach o doświadczeniu w tej trudnej działalności, korzystającego z bezpośredniego dostępu do Premiera...".

Przytoczona powyższa ekspercka propozycja strategii gospodarczej Polski jest ważną przesłanką do szerokiej debaty o dzisiejszym i przyszłym losie Polaków.

Przedkłada:

Wiesław Weitz, wrzesień 2015